

Uredništvo
in upravnništvo:
Kolodvorske
ulice št. 15.
Z urednikom se
more govoriti
vsak dan od 11.
do 12. ure.
Rokopisi se ne
vračajo.

Inserati:
Šestopetna peti-
vrat 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju daje se
popust.

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Velja
za Ljubljano
v upravnistvu:
za celo leto 6 gl.,
za pol leta 3 gl.,
za četrt leta 1 gl.
50 kr., na mesec
50 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.
Po pošti velja
za celo leto 10 gl.,
za pol leta 5 gl.,
za četrt leta 2 gl.
50 kr. in za jeden
mesec 85 kr.

Štev. 79.

V Ljubljani v sredo, 4. junija 1884.

Tečaj I.

Nemški „Schulverein“ v Gradci.

O binkoštnih praznikih obhaja krščanska cerkev spomin onega pomenljivega dneva, ko se je zbranim apostolom in učencem razodeval sv. Duh, zapuščenim sirotam od izveličarja obljubljeni tolažitelj. Zbrani množici v vidno znamenje prikazala se je tretja božja osoba v podobi plamtečih jezikov, neskaljena sloga zavladala je v navdušenem krogu krščanskih blagovestnikov, čudesna moč razvzročila jim je okorne jezike in glej! neomikani učenci izveličarjevi razgovarjali so se v vseh narečjih tedanjega sveta!

Da bi dostojno praznoval prelepo cerkveno slavnost, napotil se je tudi nemški „Schulverein“, ne sicer v Jeruzalem — kakor bi hudomušni šaljivec utegnil ugibati, sodeč po narodnosti premnogih družabnikov imenitnega društva — temveč v prijazno štajersko dolino. Občni zbor zboroval je v graškem mestnem gledališču. Tudi udeležba bila je sijajna, ogromno število 82173 društvnikov bilo je zastopano po 1360 odposlancih — toda sloge, praznične sloge smo pogrešali v odlični skupščini, ubrano soglasje motili so hripavi glasovi Schönererjeve garde in po okinčani dvorani se je razlegel en jezik, narečje narodne prenapetosti, nemškega fanatizma!

„Schulverein“, šolsko društvo — soditi po tem naslovu imeli bi pričakovati na dnevnem redu zgolj pedagoške razprave, in vneto domišljija bi nam morala predstavljati po gosto natlačeni dvorani izstradane postavbe onih nesrečnežev, katere je nemila usoda priklenila v zaduhlo ozračje naših selskih ljudskih šol. Toda, kaj še! Nič manj nego 16 državnih poslancev udeležilo se je „nepolitičnega“ shoda, njim se je pridružil precejšnje število slavoblepni državnno-zborskih kandidatov, sprejemali in pozdravljali so jih mestni in deželni dostojanstveniki, graški župan Kienzl, deželni glavarja namestnik Schreiner in vseučilišni rector Rollet, iz Kremsa dr. Hans Stingl, eden najbolj vročerkvniht Teytonov,

porabil je ugodno priliko ter razveselil zbrano „nepolitično“ družbo z eminentno političnim govorom, v kojem je razvijal državnopravni program svoje stranke, dokler mu ni predsednik dr. Weitlof prestrigel besede, — po dvorani pa je razsajal, ploskal, sikal in zvižgal tragični kor novodobnih nemških komedij, nemški „burš“ s pisano čepico na glavi, s nepokvarjenim germauskim čutom v prsih.

In zakaj se pečamo s tem predmetom na odličnem mestu, zakaj ga razpravljamo v uvodnem članku, mesto da bi ga prepustili prijatelju sodelavcu, kateri jednake zanimivosti obdelava pod črto ali tam zadaj pod rubriko „Razne novice“?

Od nekdanj bili smo do dobrega uverjeni, da se pod krinko pedagoških namenov pri nemškem „Schulvereinu“ skrivajo politične tendence. Če dalje bolj se vzdiguje prozorno zagrinjalo, pravo obličje se pokaže, razdejana bode kmalu ona fikcija, ki je svet mamila in sleparila z lažnjivimi poročili o nedolžni, le šolstvu in narodni omiki posvečeni delavnosti velikega društva. V tem prepričanju nas potrdi glas, kojega smo te dni čuli z Dunaja. In ta glas ne prihaja iz zakotja slovenskega sifokantizma, izustil ga je mož, ki je sigurno veljavna avtoriteta v vseh zadevah, tikajočih se nemško-narodnega vprašanja. Nikdo drugi nego veliki gromovnik na nemškem Olympu, gospod Schönerer, dosedaj sam v nadzorniškem svetu nemškega „Schulvereina“ ter z veliko večino tudi v Gradci zopet izvoljen, napada isto društvo v svojem tedniku „Unverfälschte deutsche Worte“ ter mu predbaciva — politične namene! Radovedni smo, če se bode kedo upal, ugovarjati veljavni besedi velikonemškega tribuna!

In še v drugem oziru vidi se nam zanimivo zadnje zborovanje nemškega „Schulvereina“ na zelenih obalah deroče Mure! Tudi v tej najbolj utrjeni postojanki skrajnega nemštva buhnil je plamen notranjega razpora, in kdor ume čitati med vrsticami, zapazil bode v poročilih dunajskih listov, s kako bridkimi čutili da navdaja krivonosno dunajsko novinarstvo

tužna vest o hrupnem nastopanju Schönererjevih antisemitov v graški gledališni sobani. Znano je, da je zlasti židovski življ radodarno podpiral „Schulvereinove“ težnje z izdatnimi doneski; tako so nekatere podružnice na Češkem skoraj izključljivo sestavljene iz društvnikov, katerih imena nas bolj spominajo Jordanovega obrežja nego germanske Walhalle. In tedaj ni nemogoče, da se bodo ti krogi kmalu precej ohladili v svetem svojem navdušenju, in potem bode občutil žalostni rezultat graškega zborovanja — „Schulvereinov“ računski sklep za bodoče leto.

Pazljivo smo prečitali poročila o veliki binkoštni slavnosti v Gradci, a zastonj smo iskali po njih podrobnosti, tikajoče se njegovega delovanja v Slovencih. Le to smo morali, dasi obžalovaje, konstatovati, da se le slabo priznavajo odlične zasluge naših domoćih pokroviteljev. Niti tega nismo mogli razvideti, če je bila tudi ljubljanska podružnica zastopana na velikem kongresu, in bridko nas je presunilo, čitajoče, da je odlični sevnški podpornik „Schulvereina“, g. Kautschitsch, navzlic priznanim svojim zaslugam vender le propal pri volitvi v društveni odbor. Otožnost se je hotela polastiti naše duše, in resno nagubano čelo razvedrila nam je stoprav napitnica drž. poslanca Foreggerja, kateri je „in vorgerückter Nachtstunde“ napival — slovenskim kmetom!

O izsušenji ljubljanskega barja.

III.

Sedaj nam še ostaje, da spregovorimo nekoliko bolj natanko o glavnem projektu najnovejšega časa, o podrobnem Podhag-skyjevem načrtu, za katerega je močvirski odbor žrtvoval nad 16 tisoč goldinarjev, in kateri je temelj sedanjim preiskavam. Podhag-sky je bil prvi, ki je barje natanko premeril in niveloval. Tedaj mu je tudi bilo mogoče, podati močvirskemu odboru mnogo gradiva stalne vrednosti, ki bode podlaga

Listek.

Vivat, crescat, floreat „Slovenija“.

(Konec.)

Kočljivo in ravno z ozirom na razmere dunajskega dijaštva prav aktualno vprašanje o dijaški politiki ni več vprašanje, ampak ono je rešeno. Politika ni za dijake in oni niso za njo. Mnogo grajani Goethejev rek: „politisch' Lied ist ein garstig Lied“, je za dijake povsod umesten. Vender je treba zmiraj pomniti, ka navdušenje za naš narod in njega pravde še ni politika, pomisliti, da je mladencem, ki imajo za dve, tri leta stopiti v kolo narodnih boriteljev, potrebno, politike se učiti, ker dandanes nismo več v — ako hočete: srečnem položaji kakor nekdanj, ko se je človek lahko odtegnil po vsem javnemu življenju. Du Bois Raymond stavi današnje učenjake in dijake v paralelo z mnih iz Montferrat in in Monte Casino. Kakov razloček! Ti so se

brezskrbno znanosti posvečevali, vsakdanji hrup jih ni motil. In mi? „Von Kindheit an gehören wir dem Staat. Jede Ausnahmstellung schwand — Prüfungen, Kriegsdienst, Bürgerpflichten sind allgemein, ja sogar der Politik sich nicht zu entziehen, erscheint als Gebot“. To velja za dijake se vé cum grano. Realne, aktualne politike ne boš in ne smeš, ako si prijatelj dijaštva, od njega pričakovati. Kdor pa zahteva, naj je dijak vsem javnim poslom svoje domovine nasproti hladen in mrtev, popolno prezira najplemeniteje dijaške čute. Ne samo mladeniška nprav se temu upira, ampak tudi zgodovina. Poglejte vender dijaštvo na Nemškem v drugem desetletji našega stotletja. Ali je res zavzimalo tako ponižno mesto? Povsod so dijake nahajali med prvimi. In ko so jih zavrtni hoteli, kaj so odgovorili? Mnogo jih je med nami, so djali, ki so vredni, na bojišči za domovino svoje življenje darovati ter za slobodo in pravico svojo kri preliti.

Če pa smo vredni z mečem v roki se družiti z najplemenitejšimi možmi, če smo vredni, da nas na bojišči z križci in svetinjami kinčate, potem nam — ker smo tam doletni

ter za življenje in njegove najlepše čine sposobni — tudi ako smo besede zmožni, beseda in govor pristoja, kadar velja ideja domovine, njene pravice, njeno slobodo. „Es kann daher jetzt sowie im Jahre 1813, als es die Waffen zu gebrauchen galt, nicht von dem Dürfen, sondern nur von dem Können die Rede sein.“ Če pa to pravo dijaku priznamo, da, ako z na, tudi povsod odločno svoje mnenje naglašja, ne smemo pričakovati od dijaka Bog vé kakih velikih novih idej. Dijak je gotovo nositelj lepih idej, ali te se med dijaštvom ne rodijo. Kako bi moglo biti ono vstvarjajoče? Za to nima dovolj izkustva in zbog tega sprejme zmirom ideje, načela starcev z mladeniško navdušenostjo ter si jih prilasti, ob jednom starce podpirajoč, ko vidijo, kako je njihovo seme našlo rodovitna tla, katere pa gotovo tudi nada, da se njihova načela po mladini nadaljujejo ter enkrat uteljesijo, zeló spodbuja. Ker pa so tudi starci v mnogo čem različnih mnenj, mar bode te mladini zamerili, da se tega ali onega iz med raznih nazorov prime, ter ga razvija preveč — navdušeno? Nima li mladina pravice, ne-

prihodnjemu delu, tudi če se Podhagskyjev načrt ne obistini v svojih podrobnostih.

Znano je, da je ljubljansko barje velik kotel, obdan krog in krog z griči in gorovjem — le pri Ljubljani je ta rob pretrgan. Vse vode, ki dohajajo raz ta rob ali pa ki drugim potom pridejo na površje barja, zamorejo ga zapustiti jedino le pri naši stolnici. Ljubljana je torej glavni recipient za vse vode močvirja; po njej se odteka potoki in viri, po njej zapuša izpodnebna moča močvirsko ozemlje. Ko pridero na barje velike vode, katere se ne morejo naglo odteči skozi mesto, zalijó površje kotla in povodenj stopi čez barje in senožeti, uničujeje posestniku mnogo pridelkov. Zato je glavna naloga projekta, da omogoči na močvirji umno gospodarstvo, in sicer neodvisno od vsakokratnih najvišjih vód. Razumno je, da se zamore taka naloga rešiti le v gotovih mejah, v katerih stojé troški, ki bi se potratili, in vspehi, ki bi se dosegli, v nekakem pravem razmerju. Ko bi hoteli na močvirji spodnjo zemljo po polnem odkriti, požrlo bi to podjetje velikanske troške; najvišja voda bi se namreč morala vsaj za 3 metre znižati — in to bi veljalo take svote, da bi pač ne bile v nikakem reelnem razmerju s doseženim dobičkom.

Zato je po mnenji večšakov dovelj, če se zniža najvišja voda za dva metra; uže tedaj bode nevarnost povodnji odstranjena na vsem barji in umno gospodarstvo se lahko prične in bode neodvisno od velikanskih vodnih sil, ki sedaj leto za letom preplavljajo močvirsko ploščino. Ako pa znižamo najvišjo vodo, zgoditi se zamore le s tem, da znižamo Ljubljani strugo in ji razširimo profil, ki sedaj zaožuje vodne mase in jim brani hitri odtok. Podhagsky predlaga, da bi se najprej poglobil Gruberjev kanal. Izkoplj naj se po njegovem nasvetu kuneta v kanalu, šest metrov široka in dovelj globoka, ki bode zamogla va-se vzeti vso navadno množino vode, ki priteče iz barja. Dela, ki bodo potem potrebna v strugi skozi mesto, se bodo potem lahko zvršila na suhem. Po projektu dunajskega večšaka bi se torej glavna poglobitvena naredila v Gruberjevem kanalu. Ker bi se pa pri plitvih vodah lahko pripetilo, da bi se odtekala vsa voda, ki pride iz barja, po globokejši strugi Gruberjevega kanala, v pravo Ljubljano pa bi ne prišlo nič vode, predlaga Podhagsky, da se naredé pred kanalom velikanske zatvornice, ki bi prisilile vodo tudi v mesto. Zatvornice bi bile zidane in železne; poseben čuvaj bi imel hišico zraven orjaške stavbe, da bi čuval zmiraj na došle vodne mase in po potrebi reguliral njihov pritok v mesto. Zaradi poglobitvenja kanala struge bi se moral dolenski most deloma podreti in popraviti. Ker je profil njegov preozek, trebalo bi mu najprej odstraniti osrednji steber in z njim se ve da obadva oboka. Štranski stebri bi se

morebiti dali ohraniti, ker so zidani jako solidno na pilotiranih branah. Na nje bi se potem položila železna konstrukcija, ki bi ne motila vode v njenem odteku, kakor jo sedaj zaožuje osrednji široki steber.

Ker bi tedaj Gruberjev kanal odpeljeval najvišje vode, méni Podhagsky, da bi se lahke ponižanje Ljubljane začasno opustilo, kar bi prihranilo od začetka mnogo troškov; pozneje pa bi se porabljali le mali letni doneski, katere bi gospodarji na močvirji uže lahko plačevali iz zvišanih dohodkov svoje zemlje.

Za temeljito izsušenje pa še ni dovelj, da se uredi glavni recipient močvirskih vód, treba je tudi pritoke na barji poprijeti in spraviti v soglasje s celim delom. Vsled tega je Podhagsky premeril 34 glavnih potokov ljubljanskega barja in predložil podroben načrt, kako bi se regulirali in bi se jim povikšal pad (strmec), da bi ne zastajali in zamlakuzili sveta, kakor do sedaj. Posebne važnosti so pri tem razne vodne stavbe, ki stojé na barji in zadržujejo vode s svojimi jezovi tako močno, da je ves sosednji svet zamlakuzen. Take zgradbe bi se torej morale deloma odkupiti in podreti, deloma pa popraviti, kar bi dostikrat uže sami lastniki morali izvršiti, ako se bode strogo oziralo na obstoječe zakone. Tudi razni mostovi in mostički zavirajo odtok vode; treba jih bode v teku let popraviti in nadomestiti z družimi, ki bodo vstrezali zahtevam izsušenja.

Vrh natórnih vodotočev treba bode tudi natanko pregledati sedanje umetno izkopane izsuševalne jarke. Morali se bode deloma precej močno poglobiti, deloma pa v novič kopati, ker so sedanji uže na mnogih krajih vzdignili svoje dno. Za take kanale naj bi se ustanovila posebna društva iz direktno interesiranih posestnikov, ki bi skrbela — se ve da pod nadzorništvom in kontrolo glavnega odbora za obdelovanje močvirja — za umno izvršitev in čiščenje potrebnih jarkov, ki bi se napravili skozi njihova zemljišča. Vrhovno vodstvo vseh del bi imel poseben odbor, ki bi stalno namestil skušenega inženirja za izsušenje barja. Ta večšak bi nadzoroval vsa dela, pomagal bi odboru pri vseh tehničnih vprašanjih, čuval bi objekte in bil sploh duša umnemu, znanstvenemu postopanju.

Posamezni stranski pritoki bi se tudi dali vporabiti za namakanje zemljišča; a kakor nam poročajo podatki, koje so l. 1880 sestavili večšaki o množini izpodnebne moče na ljubljanskem barji, nema poslednje nikakoršnega pomanjkanja mokrote. Z namakanjem bi se torej še le takrat pričelo, ko bi nastala potreba za to vsled spremembe razmer na zemljišči ali vsled predrugačenja klimatičnih razmer. V ta namen je Podhagsky uže sedaj deloma preračunal in premeril množino vode, ki bi jo zamogli vzeti posameznim pritokom; a kakor rečeno, se sedaj ne kaže nujna po-

treba tacihi naredb, ki se lahko pozneje o pri- liki izvrše.

Podhagsky razdeli dela v dve dobi. V prvi naj bi se napravila omenjena kuneta v Gruberjevem kanalu od njegovega pričetka do Fužin in potrebne stavbe ob kanalu; potem naj se prične z delom pri stranskih pritokih in regulirajo naj se glavni vodotoči, n. pr. Mali Graben, Izica, Borovnišica, Gradašica, Švica, Cornov kanal i. t. d. V drugi dobi zidanja pa naj se regulira Ljubljana od Malega Grabna naprej do izliva Gruberjevega kanala; nadalje naj se z jezovi zapró nekatere doline, ki vodijo sedaj veliko prodovje na barje, napolnujejo vodotoče s prodom in tako zmanjšujejo vspeh struge.

Troške obeh dób preračuni Podhagsky na 1 703 200 gld. V tej svoti pa niso vračunena ona dela, ki bi jih morali posestniki sami, občine ali podružna društva napraviti v izsušenje zemljišč, ležečih ob njihovih mejah, ako bi jih zahteval glavni odbor, in ako bi se hoteli udeležiti občne koristi.

Podali smo svojim čitateljem glavne poteze Podhagskyjevega projekta. Kakor vidimo, ta večšak svetuje, da naj se najprej poglobi Gruberjev kanal, ki bi potem bil glavna struga za odpeljavo vode ljubljanskega barja, menjal bi z Ljubljano svojo ulogo in bi se skorej moral smatrati kot glavni vodotoč Ljubljane; sedanja Ljubljana, ki teče skozi mesto, pa bi postala nekaj stransk rokav njegov, postala bi jarek nekdanjega lastnega kanala. Iz mnogih ozirov so se veljavni glasovi upirali tej vrhovni misli projekta dunajskega večšaka, in tudi slavno ministerstvo je bilo nasprotnega mnenja. Ukazalo je, da naj se stvar še enkrat preišče in če je mogoče, naj se prava Ljubljana poglobi prej, nego njen kanal. Ker je stvar principijalne važnosti za ljubljansko mesto, lahko razumemo, da je zanimanje za rešenje tega vprašanja jako veliko. Sedaj je zadeva ravno v delu in zato danes le zabilježimo, da se preiskave v novi vršé. Ko bodo dognane, bomo svojim čitateljem bolj podrobno poročali o njih ter izrekli svojo sodbo o novem projektu.

Veseli nas pa, da se je koristna ta stvar vzela v resen prevdarek, ki nas navdaja z upanjem, da se morebiti vendar prične z delom, za katerega so se uže pred stotinami let unemali naši dedje in potomci njihovi. Ogromne koristi, ki bi vsled izsušenja nastale ljubljanski okolici in stolnici sami, po njej pa tudi celi deželi naši, povdarjal sem uže v jednem prejšnjih člankov. Zato je pa treba, da se zanimajo za izsušenje vsi razumniki Kranjske, da ga podpirajo z vsemi silami lastniški mokrotne planjave ljubljanskega barja, in da se krepko poteguje zanj stanovništvo glavnega mesta. Svote, ki bi jih trebalo, pač niso tako velikanske, da bi se v sedanjem času kapitala in podjetij, ki stanejo na milijone, smelo obupati nad izvršenjem. Država pač ne bo odtegnila

umnosti počenjati tudi tam, kjer bi se to „v politiki osivelim starčekom“ prav zamerilo? In ti starci, niso li bili enkrat mladi ter so takrat tudi — — no, *homo sum*...

V poznejem življenji bode se nerodnosti, in marsikaj se tekem časa kot taka pokaže, vže zgubile, zdaj pa še so za dijaka ideal, katerega mu morate pustiti, vsaj pride le prehitro čas, ko bode plakal: „*der Morgenthau der Ideale hat sich zum grauen, kalten Landregen entfärbt*“ (Jean Paul). Pa še takrat ga bodo grelí žarki mladostne navdušenosti, a tužna mu majka, komu je tudi mladost le — *grauer, kalter Landregen*. Sirota, kdo se v mladosti ni čez vsakdanjost k vzvišenemu idealu vspel. Zavolj tega ne smemo dijaštvu v greh šteti, ako mnogokateri, *dem Zuge der Zeit folgend*, misli, da je vže s tem vses toril, ko povsod svojo narodnost naglašá. To je vsakega dolžnost, a zasluga? — ne. Zlate besede govoril je o tem Brinz pred par leti pražkim dijakom, katere so *mutatis mutandis* tudi za nas resnične: *joj nam, ako bi ponehali biti Slovenci, ali trikrat joj, ako bi mislili, ka s*

tem vsem svojim dolžnostim nasproti svojemu narodu zadostujemo. Učiti se je treba dijaku. Vsak, ki je res „*studens*“ a ne samo kruboborec, vsak, komu je znanost „*die hohe, die himmlische Götin*“, a ne samo „*die milchende Kuh*“, naj bi vsaj jedno vedo tako predelaval, kakor da nameni njej celo svoje življenje posvetiti. Za to imajo Slovenci na Dunaji mnogo prilike. In kako je spet bivanje na Dunaji ubožnemu sinu ubožnega naroda olajšal Knafl. Zares, lepšega daru svoji domovini Knafl ni mogel podariti kot svoje ustanove. Na Dunaji se temu sme primerjati le zavod za madjarske bogoslovce, *Pazmanemum*. Pravijo, ka so l. 1867 kanili ta zavod preseliti v Budimpešto, ter da se je to le zabranilo z ozirom na ustanovno pismo, ki neki določuje, da mora ta zavod za madjarske bogoslovce ostati na Dunaji, „*ut saltem homines fiant*“. Neko zrno resnice je v tem, in zbog tega nas veseli, da so slučajni zmir redkejši, ka namreč dijake, ki živajo Knafljeve ustanove, med letom prepogostoma vidiš — v Ljubljani. Upamo, da se po tem tudi skrči število preobilnih večnih doktorandov

in kandidatov med nami, o katerih veljajo besede Ulricha Huttenskega:

«In Institutis
Comparo vos cum brutis,
In Codice
Scitis modice.
In Digestis
Nihil potestis.
In des Reichs-Abscheyd
Seid ihr gekommen nicht weit.
Et tamen creamini doctores,
O tempora! o mores!»

Tudi da se to zboljša je zasluga „Slovenije“, v kateri se taki mnogoletni kandidati pisano gledajo. Dijak je zelo oprezen in zbirčen gledé ljudi, s katerimi se shaja, in kdor ima uže preveč semestrov, zgubiva zmir boljše poštenje v dijaških krogih. Časi, v katerih je bila posebna slava, imeti brezštevilne semestre, so minoli. Taki ljudje se dandanes bolj skrivajo, ker ne velja več, da bi gledali z nekim ponosom na mlade „kravce“ — slovenska varijacija za „fuchs“-a nemških dijakov — katere v „kroku“ še niso dospele do vrhunca. Nemška dijaška društva, v prvi

svoje pomoči in to nam je nova spodbuda, lotiti se dela in dokončati, kar so pričeli naši predniki. Se vé, mi bomo morebiti že pošli v grobove predenj bode uspeh popolen, a znanjci naši bodo se hvaležno spominjali svojih dedov, ki so jim ustvarili s svojim trudom cve-toča polja in zelene travnike, ki so jim za-pustili „slovenski Banat!“

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Volitve za **deželni zbor** vršile se bodo v Dolenji Avstriji dné 4., 7. in 10. julija, a na Moravskem dné 30. junija, ter 1. in 7ega julija.

Na **Ogorskem** je volilno gibanje v pol-nem razvoju, a tudi obligatno pretepanje na dnevnem redu. Brzjavno smo uže poročali, da je v Kološu drupal s kamenjem napala pristaše kandidata Hegedüsa ter da je bilo blizu 60 oseb ranjenih. O sličnih dogodkih javlja se nam tudi iz družih ogerskih mest. Ako se bode volilno gibanje, ali bolje rečeno, volilno pretepanje v sedanji meri razvijalo, bodo morali Madjari za časa volitev ustrojiti posebno društvo „rudečega križa“, katero bode imelo gotovo dosti opravka na volilnem bojišči.

Tu je dežele.

Med **Srbijo in Bolgarijo** nastal je resen razpor. Bolgarska vlada naseljevala je sama srbske emigrante v Vidinu ter ob srbski meji. Pretečene dni pridrvile ste dve druhalih teh emigrantov v timoško dolino na Srbskem ter plenili in odnesli kar se je dalo. Bolgarska vlada se ni ozirala na ponovljene reklamacije srbske vlade, da bolgarski ministerski pred-sednik Cankov zahteval je celó, da se odstrani srbska straža pri Bregovi ter v protivnem slučaju grozil z oboroženo močjo. Srbska vlada naložila je svoji straži, da se v tem slučaju ne umakne bolgarskim oboroženikom ter ob enem pooblastila svojega zastopnika v Sofiji, naj odločno zahteva razjasnenja od bolgarske vlade, ter, ako ne dobi odgovora, da nemudoma zapusti bolgarsko stolico.

Odsekovo poročilo o reviziji ustave na **Francoskem** predložilo se bode te dni fran-coski komori, in prihodnji ponedeljek uže pri-čela se bode dotovo dolgotrajna in strastna debata. Vlada je sigurna, da bode predlog o reviziji ustave sprejet.

Vsled preiskave dinamičnih petard, ki so počile pretečeni petek zvečer v raznih vladnih poslopih londonskih, konstatiralo se je, da je strelivo iz angleški policiji dobro znane ame-rikanske fabrikacije. O narodnosti zločincev ni torej nobenega dvoma več. Da-li se bode po-liciji tudi posrečilo zasačiti nevarne zarotnike, je še neizvestno. Do sedaj nima še nobenega sledu.

Nedavno se je bil raznesel glas, da je **Berber** pal v roke ustašem. Ta vest se se-

vrsti *Burschenschaft* in *soi disant* „medna-rodni“ *corps* so celo drugačna, ona ovirajo resno delovanje zelo. Da kaj veljaš treba ti je prestat par mensur itd. V „Sloveniji“ pa niso tako krvoločni. Zgodi se sicer tudi tu in tam, da kak vročerkvni „mladenč“ (tudi *terminus technicus*!) od družega „vitežko“ zadostenje zahteva, ali potem — kako uže pravi francoska pesem:

Ils étaient quatre,
Qui voulaient se battre;
Il y en avait trois,
Qui le ne voulaient pas;
Le quatrième dit: Moi je ne m'en mêle pas!
Mais ça n'empêche pas
Qu'ils étaient quatre etc. etc.

Mi Slovenci smo bolj ovčje krvi in se zavoljo krivega prsta ne bojujemo. S tem pa naj ne bode rečeno, da slovenskemu dijaku čast ne bi bila važen faktor. Obratno! Pod-laga vsemu dijaškemu življenju je čut za svo-bodo in za osobno čast. Ta čuta dajeta dijaku svest, ka je zmožen gojiti najplemenitije in najviše idejale ter v boji za te svetinje z svojo osebo in svojimi zmožnostmi obveljati. To

daj dementuje ter ob enem pristavlja, da je posadka berberska ustaše srečno odbila ter jim prizadejala velike izgube. General Gordon brani se uspešno Mahdijevim na-padom.

Razne vesti.

— (Kraljev sin.) Ko je bil cesarjevič Rudolf na Sedmograškem na lovu, stal je necega dne z baronom Bornemisza na preži. Kar se pri-bližati dve dekleti onega okraja in vprašati ba-rona, ki je stal nekoliko oddaljen od cesarjeviča, kateri je „kraljev sin“. Oni-le, pravi baron, ka-zaje na princa. „Gospod, vi se šalite, ga zavrne jedna izmed deklic — kajti ko bi bil ta-le sin kraljev, bi imel pač daljše hlače!“ (Cesarjevič je bil v lovski opravi.) „In tudi klobuk bi si lahko kupil“, pristavi druga, „in bi mu ne bilo treba no-siti take grde čepice!“ — Po teh besedah ste odšli, hudovaje se na barona, da ja je hotel „na-farbat“. — Cesarjevič je to zgodbo pripovedoval svoji soprogi, ki se ni malo smijala priprostemu sklepanju in naivni neveri onih dveh kmetskih deklic.

— (Maščevanje „špitalarjevo.“) Nekov Lipe Kaufmann iz beljaškega okraja se je sprl s svojo občino; šel je od doma s strašnim žuga-njem, da bode sedaj hodil iz bolnišnice v bolnišnico in provzročeval svoji rojstni vasi — troške! 72letni stavec je originalno maščevanje res deloma uže izvršil. Ležal je v bolnišnici v Celovci, v Wolfs-bergu in drugod, povsod le navidezno bolan. Ob-čina njegova je sedaj pisala na vse bolnišnice in opozorila dotična upravništva na porednega starca. Ako mu pridejo na sled, vrniti se bode moral s „šubom“ v zaničevano rojstno vas, kjer ga pač ne bodo prav lepo sprejeli!

Domače stvari.

— (Cesarsk dar.) Cesar je občinam Loka (Igglack) in Studenec pri Ljubljani podaril po 50 gld. podpore za napravo gasilnega orodja.

— (Imenovanje.) Kakor poročamo med telegrami, imenovalo je vis. c. kr. pravosodno mi-nisterstvo g. Dan. Šufajla, sodnijskega adjunkta na Krškem, za okrajnega sodnika v Velikih Laščah. — Srčno čestitamo!

— (Državne štipendije po 50 gld.) za obisk II. letnika podkóvske šole v Ljubljani je podelilo poljedeljsko ministerstvo Ivanu Kemperlu iz Sorič (okraj kranjski), Josipu Tomšiču iz Tr-novega, Josipu Jenku iz Verbovega in Andreju Mikuletiču iz Vel. Bukovice, vsi trije iz postojin-skega okraja. Dotično svoto 200 gld. je minister-stvo izročilo kmetijski družbi.

— (Trgovinska in obrtna zbornica.) V seji dné 30. maja t. l. vzelo se je poročilo g. K. Luckmanna o slednjih obravnavah državno-železniškega sveta v znanje. Poročevalcu se je iz-rekla zahvala za odločno zastopanje; sklenilo se je nadalje, prošnji Avg. Tschinklovih sinov in pa K. Moline o tarifnih zadevah pri c. kr. vod-stvu državnih železnic podpirati. Ukrenilo se je

loči dijaka uže zunanjo od „filistra“. Sicer je ravno tako oblečen, ravno tako izgleda, in vendar ima nekaj posebnega na sebi, kar ga od navadnih postopačev, ki hodijo po mestnem tlaku ter sedijo po kavarnah, loči. „Ce je ne sais quoi est tout simplement l'air natal“, menil je nedavno listkar — oprostite besedo, pa ne vem druge — v „Journal des débats“, in pravo je pogodil. Je-li mogoče, da bi dijak kedaj suroveža, naj bode karkoli, spoštoval, ali barem cenil? Nikdar! Zato se združijo dijaki med sabo, zbirajo se v društva, ki vstvarjajo med članovi tesne vezi za vse življenje.

Zgodovino takega društva pisati je te-žavno. Stalna v njem je le večna menjatev. Ti gredo, težkim srcem se ločijo — *ja, schei-den und meiden thut weh* —, drugi pridejo, in vedno se zrcali v društvu življenje, katero nahajaš ravno v našem narodu, v tem malem številu — tudi solnce se zrcali v rozni kap-ljici — najdeš vse stranke, vse to, kar naš narod navdušuje ali teži, toda s to pred-nostjo, da je tukaj tudi dovelj mladeniškega

potem, poročati na dotično mesto, da ni treba iz-dati ukaza, s katerim bi se onim, kateri imajo pravico z žganimi opojnimi tekočinami trgovati, prepovedalo imeti v svojih prodajalnicah žgane opojne pijače v odprtih posodah in nezapečtenih steklenicah. Sklenilo se je dalje, poročati, da po došlih poročilih mlinarji v Kranjski ne pečejo črnega kruha; priporočati prošnjo mestne občine Rádovljica za dovolitev živinskih sejmov in iz-reči, da se prošnja farne občine Prežganje za tri sejme ne more podpirati. C. kr. deželni vladi se priporoča, naj dovoli 8 prositeljem nastopiti obrt, da-si ne morejo dokazati, da si so ga pri-nučili. Končno se sklene obrniti se na c. kr. poštno vodstvo, naj bi ukrenilo, da bi se na nabiralnike za pisma napisalo, ob katerem času pobira poštno osebe iz njih pisma.

— (Ljubljanski mesarji) izročili so po predsedniku svoje zadruga, g. Franu Štruklju, prošnjo mestnemu zastopu, naj isti prenaredi pet paragrafov novega klavničnega regulativa, ki so jako nepraktični za mesarje in so tudi le v kvar občinstvu, ki želi zdravega mesa.

— (Udri) se je vsled neprestanega deževja breg tik Hradeckyevega mostu na dvornem na-sipu. Ker je nevarnost velika, da se ne udere še več brega, so mestni delavci breg s koli podprli.

— (Neznan človek) prišel je predvče-rajšnjem po noči ob 1/2 10. uri v sobo žene pismo-noše Janeza St. na Marije Terezije cesti št. 1. Vi-deti je bil star kakih 50 let, srednje postave, z rujava polno brado, belkasto obleko in črnim klo-bukom. Na vprašanje, kaj želi, začel je razgrajati in pitati ženo z grdimi izrazi, trdeč da je v svoji lastni sobi. Žena je poklicala moža, ki je bil odšel kratko prej iz sobe, na pomoč, na kar se je neznan mož, pustivši v sobi raztrgan dežnik, odpravil. Ugiba se, ali je bil mož zblaznel ali se je le do dobrega navlekel „žlahtne kapljice.“

— (Našel) je barvar Fr. Bernik iz Spod-nje Šiške 27. m. m. ob 5. zjutraj v Laternanno-rem drevoredu s platnom prevlečen ročni kovčeg, ki je bil napolnjen s ponošeno obleko in perilom, deloma opranim, deloma umazanim. Kovčeg je izročil občinskemu uradu v Spodnji Šiški.

— (Tatvina.) Pretečeno noč so neznani tatovi kajzarju Janezu Kožarju v Dragomljah hišna štev. 35, v kamniškem okraju, pokradli vso obleko in perilo, obuvala, v vrednosti 50 do 60 gld.

— (Toča) pobila je včeraj zvečer v mraku okolo Rudnika ter je napravila precej škode.

— (Postojinska jama) bila je binkoštni ponedeljek ogromno obiskana. Kacih šest do osem tisoč ljudi je prišlo skupaj, občudovat podzemelj-ske krasote. Največ gostov je dospelo od jadrans-kega morja, iz Trsta in Reke. Gnječa je bila velika, posebno pred vhomom v jamo. A človek je lahko pozabil na jednake malenkosti, ko je stopil v podzemeljske prostore in ga je objel ča-rovni svet. Bili smo prejšnja leta v jami in prinesli domov velikanske vtise — a letošnjih ob-čutkov pač ne moremo primerjati z nekdanjimi. Kakor bi človek gledal nove, neznane prostore, tako se mu zdi, ko koraka po električno raz-svitljenih votlinah. Ta mila mesecu podobna

ognja in trdne volje, to vse enkrat tudi iz-peljati. Poleg tega pa vidiš, ako zamoreš ne-koliko dalje gledati, v takem društvu in nuce našo prihodnost.

René Valléry konča svojo knjigo o fran-coskih dijakih z karakteristiko dovršenega dijaka, „qui par l'élévation de son caractère, l'honnêteté de son coeur et la sérénité de son intelligence représente tout ce qu'il y a dans la jeunesse d'aujourd'hui d'opinions à la fois hardies et sages, d'idées tolérantes et de senti-mens hospitaliers“, ter mu kliče: „va, pour-suis ton oeuvre, rallie autour de toi tous coeurs qui ont la foi, le dévouement et l'espérance. Vous êtes la jeunesse d'aujourd'hui, vous serez la France de demain!“ Tudi jaz nimam za „Slo-venijo“ boljše želje, kakor da naj združi v svoje kolo vse, ki imajo „la foi, le dévoue-ment et l'espérance“ na lepšo bodočnost ubo-gega našega naroda, vse, ki so danes mladina, jutri vodje narodu, ter jim kličem

«Pravici udani, luči, svobodi;
naprej za svoj dom, navdušeni roj!»

Dr. Janko Babnik.

svitloba, ki lije doli na tisočere kapnike in tisočere goste, oblivač prve in druge s prej nepoznanim bleskom, napravlja take vtise na občudujočega tujca, da nam manjka besed, s katerimi bi jih čitatelju izrazili. Tu velja: Pojdi in pogledj sam! — Posebno veličasten je bil tako zvani „dom“, ki je letos izzival nepopisno začudenje. — Električno razsvitljeni so samo glavni prostori — in menimo, da je to splošnemu vtisu le na korist. Kontrasti med staro in novo razsvitljavo pomnožujejo čudovite efekte in podajajo neko mnogovrstnost, ki nam dela podzemeljska čuda še bolj zanimiva. — Vreme je bilo popoldne krasno postalo in mnogobrojni gostje so se razlivali po okolici in mestu, razgovarjaje se na zgornjem svetu o čudih, koje krije zemlja in vporabljač gostoljubnost Postojinčanov. Drugo leto na svidanje!

— (Gledališki vlak v zlato Prago.) Ko se je razglasilo, da mladi domoljubi snujejo v Ljubljani poseben gledališki vlak v Prago, začeli so se oglašati domoljubi po vsem Slovenskem, da se hočejo udeležiti te vožnje. V ljubljanskih domoljubnih krogih se je ukrenilo, pisati ravnateljstvu državne železnice, naj jim naznani pogoje, sploh naj jim sestavi proračun. Ravnateljstvo je uže odpisalo in ker so pogoji res ugodni, nadejati se je, da se bude domoljubna ideja prav lahko izvršila. Kakor čujemo, osnoval se bude v to poseben odobor v Ljubljani, ki bude to stvar prevzel v svoje roke ter stopil v zvezo z domoljubi po Slovenskem, katerim bude naznanil ceno, sploh vse, kar bo treba!

Narodna slavnost v Mozirji.

Binkoštna praznike, 1. in 2. dan meseca junija, vršila se je slovesnost za blagoslovljenje zastave „Savinjskega Sokola“ v Mozirji. Koj, ko je počela vest, da se v sredini savinjske doline, v Mozirji, priredi redka slovesnost blagoslovljenja zastave, pripravljala so se na bratski poziv odbora „Savinjskega Sokola“ sokolska in pevka društva od blizu in daleč, da se udeležijo častnega dne najmlajšega „Sokola.“ Glavno zbirališče raznih društev in njih zastopnikov bilo je Celje. Iz Ljubljane privede vlak 60 udov ljubljanskega „Sokola“, 25 pevcev ljubljanske čitalnice, 9 tržaških in 30 zagrebških „Sokolov.“ Pridružili so se tudi tu pevci celjske čitalnice (30), drugi rodoljubi iz Celja, Ptuja in spodnjega Štajerskega. Uže sprejem na kolodvoru v Celji je bil porok, da štajerski Slovenci v ta dan posebno svoje došle goste iz sosednih dežel hočejo s prirojeno jim gostoljubnostjo in preprijaznim sprejemom prepričati bratskega sporazumljenja. Uže s prvim svitom bilo je vse na nogah in živahno gibanje pred kolodvorom in celjsko čitalnico. Nebo ni hotelo prijaznega lica pokazati in dež je čedalje bolj vznemirjal popotnike v daljni Mozir. A tu se ni bilo obotavljati; ob 5. uri oddrlo je okoli 200 vdeležiteljev slavnosti v prekrasno savinjsko dolino. Koj v prvi vasi za Celjem pozdravljalo je pokanje možnarjev potujoče goste in po vsej savinjski dolini ni bilo vasic, katera bi se ne bila zavedela lepe slavnosti. Povsodi stali so ob levi in desni mlaji in čez cesto prepreženi so bili zeleni slavoloki s primernimi napisi. Posamezne hiše razobesile so zastave in ozaljšale hiše z zelenjem in cvetjem, v oknih pa so bile naše slovenske krasotice, katere so došle goste obsipale s šopki in venci.

Ko so dospeli gostje v Žavec, je bilo vreme še vedno jako slabo in vzprejem na prostem moral je izostati; tem srečnej pa je bil potem v prostorih znanega rodoljuba g. Hausenbichlerja. Ves trg je bil na nogah; požarna bramba pričakovala je goste z godbo pri slavoloku, akoravno je dež curkoma lil. Umaknilo se je vse slabemu vremenu v Hausenbichlerjevo gostilno, kjer pozdravi župan g. Dragotin Žuža došle goste v imeni prebivalcev žavskega trga. Na to vstopijo pred zastavonoše raznih društev tri žavske krasotice, njim na čelu blagorodna gospica Marija Roblekova, katera nazdravi goste s sledečimi besedami:

„Mili nam bratje, častiti gostje!

Radosti kipí nam srce, ko Vas vidimo v tolikem številu od daleč in blizu zbrane na potu k blagoslovljenji zastave „Savinjskega Sokola“ v Mozirji. Vi hrabri boritelji za sveto našo pravično stvar prišli ste k nam v našo krasno savinjsko

dolino, da nas še bolj navdušite za mili nas slovenski narod in vcepíte pogum, delati tudi v prihodnje v prosep predrage nam slovenske domovine; prinesli ste seboj svoje zastave ne le samo, da se bodo tiste med seboj pobratile, ampak tudi zato, da opominjate omahljive sinove majke Slave, naj se trdno oklene svoje zastave, s katero moramo vse ovire svojih sovragov premagati in prej ali slej dospeti do naše pravice. — Žavske Slovenke Vas torej z veseljem in navdušenim srcem pozdravljajo in meni je prav posebno v ponos, Vam to v njihovem imenu izraziti in Vaše zastave dičiti z venci. Ti, ljubljanski „Sokol“, najstarejši slovenski „Sokol“, ki uže drugič s svojo zastavo v naš trg prideš, sprejmi dobrohotno trak žavskih Slovenk v spomin naše udanosti.

Živili Sokoli! Živili pevci! Živili gosti!“ Gromoviti „Živili!“ zaori vrlim domorodkinjam in od tega trenutka rastla je navdušenost od ure do ure. Gosp. Valentincič, koji je ves čas slavnosti zares taktno izvrševal častni posel staroste ljublj „Sokola“, zahvaljuje se ginjeno za krasni kinč zastave. Pa tudi za Sokole, pevce in druge goste pripravljeni so bili krasni šopki cvetic, s katerimi so odičile gospice prišle goste.

Tu je bil tudi zajutrak, in po enournem počitku, odpeljati se je bilo naprej.

(Dalje prihodnjic.)

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Dunaj, 4. junija. Cesarski patent z dne 2. junija sklicuje deželne zборе v Dalmaciji in na Tirolskem na dan 16. junija, na Moravskem na dan 10. julija in v Bukovini v dan 22. julija. — Dvanajsti dunajski semenj za semena bo v 25. in 26. dan avgusta v rotundi.

Dunaj, 4. junija. Okrajnim sodnikom v Velikih Laščah je imenovan g. Dan. Šufraj, c. kr. sodnijski pristav na Krškem.

Budimpešta, 4. junija. Anarhist Fried je izpovedal, da je bil on na preži pri Eisertovem roparskem umoru, Kammerer in Stelmacher sta pa neposredna morilca.

Trst, 3. junija. Cesarski patent z dne 2. t. m. sklicuje deželni zbor isterski, goriški in gradiški na 9. dan junija.

Brno, 3. junija. Za volitve deželnih poslancev na Moravskem določil se je dan 30. junija, 4. in 7. julija.

Klausenburg (Kološ), 3. junija. Zaradi včerajšnjih dogodkov vrše se zaslišanja prič in konfrontacije z sodelavci opozicijskega lista „Ellenzek“. Z županom in mestnim glavarjem je prebivalstvo obče nezadovoljno. V jutrajšnji seji mestnega zbora bodo stavili predlog o suspendiranji in grajanji teh dostojanstvenikov. — Po noči straži vojaštvo. Mesto je mirno.

Kološ, 3. junija. V Gyergyalfalu je bil pretep med strankami. Žandarje so sprejeli s kamenji in jih napadli. Dva žandarja sta hudo ranjena, osem oseb je vstreljenih. Sedaj se vrši preiskava.

Hue, 3. junija. Pogodba s Francosko sprejela se je v principu. Ko bodo vse dotične zadeve rešene, se pogodba podpiše. Kralj se bolje počuti.

Račune, nakladne liste, kuverte, vizitke, sploh vsakovrstne

tiskovine

izgotovlja v mične izvršbi in po nizkih cenah

tiskarna Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani.

Telegrafično borzno poročilo

z dne 4. junija.

	gld.
Jednotni drž. dolg v bankovcih	80.45
„ „ „ srebri	81.30
Zlata renta	102.10
5% avstr. renta	95.85
Delnice narodne banke	859.—
Kreditne delnice	308.20
London 10 lir sterling	122.20
20 frankovec	9.69 ⁵
Cekini c. kr.	5.76
100 drž. mark	59.70

Tuji.

Dne 2. junija.

Pri Maliči: Fischel, zasebnik, iz Niemesa. — Podhradetzky in Polaczek, trg. potovalca, in Christl, vpok. c. kr. general, z Dunaja. — Notar, inženier, s soprogo, in Baron Tschok, graščak, iz Gradca. — Seeger, prokurist, s soprogo, iz Celovca. — Coroschetz in Tadejevič, trgovca, z Reke.

Pri Slonu: Carnaias, trgovec, iz Grške. — Pristau, udova okr. sodnika, iz Gradca. — Dr. Dery, c. kr. pomorski zdravnik, iz Pulja.

Pri Južnem kolodvoru: Moller, kamnosék, in Mühlmann, uradnik, z Dunaja. — Ludwig, trg. potovalec, iz Trsta. — Pammer, profesor, iz Pazina. — Jäger, posestnik, in Kveder, tesar, iz Beljaka. — Wölfer, restavratér, iz Gorenje Avstrije. — Kravagna, vinotičec, iz Ptuja. — pl. Levis, zasebnik, iz Budimpešte. — Gründl, c. kr. soproga majorja, iz Pragarskega.

Pri Virantu: Wotruba in Kutschera, medicina, in rodbina Duler, iz Gradca. — Dr. Stiadalg, dr. medicine, iz Litomerice. — Strauss, zasebnik, iz Leopoldskirchna.

Umrlí so:

Dne 2. junija. Mina Zdešar, gostinja, 63 l., Florijanske ulice št. 17, jetika.

Dne 3. junija. Antonija Krašovic, šivilja, 27 l., Rožne ulice št. 13, bramórka.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mo-krina v mm
2. junija	7. zjutraj	733.25	+12.1	jzpd. sl.	obl.	0.80
	2. pop.	732.35	+17.6	„	„	dež
	9. zvečer	731.19	+14.2	zpd. sl.	d. js.	
3. junija	7. zjutraj	727.32	+13.0	zpd. sl.	obl.	40.90
	2. pop.	727.09	+13.8	svzh. sl.	dež	
	9. zvečer	724.02	+13.0	szpd. sl.	obl.	

Zaloga zemljevidov

c. kr. generalnega štaba.

Mera 1:75000.

Listi so po 50 kr., zloženi za žep, pri-
lepljeni na platno po 80 kr.

Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg-ova
knjigarna v Ljubljani.

Odpretje kegljišča.

V gostilnici „pri metliškem mestu“

na potu v Udmat hiš. šte. 18,

en streljaj od šentpeterske farne cerkve, se je otvorilo

dobro opravljeno, pokrito, čisto novo kegljišče.

Podpisani uljudno vabi p. n. občinstvo k obilnemu obisku ter bode čestitim gostom vsigdar postregel z okusnimi in cenimi jedili, z izbornim metliškim in hrvatskim vinom ter s svežim Auerjevim marenim pivom.

(49) 3—2

Nace Dolinar, gostilničar.